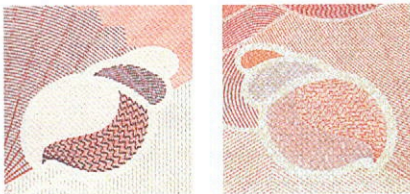

Het biljet van 100 F James Ensor

Het nieuwe biljet van 100 F is een eerbetoon
aan James Ensor, één van de stoutmoedigste
grote schilders van rond
de eeuwwisseling.

4. Voor- en keerzijde

De precisie waarmee het biljet werd gedrukt, blijkt als men de afbeelding van de schelp bij tegenlicht bekijkt. De gekleurde elementen aan de ene zijde vullen die aan de andere zijde precies aan.

5. Tegen het licht : een verschillend beeld

Het watermerk stelt het zeer fijn gestileerde portret van James Ensor voor, alsook zijn handtekening die hiermee sterk contrasteert. De heldere delen die duidelijk tot uiting komen tegen een ondoorschijnende achtergrond, worden donker wanneer het biljet tegen het licht wordt gehouden, en omgekeerd.

Aan de keerzijde is de veiligheidsdraad zichtbaar in de vorm van een zilverkleurige stippellijn. Bij tegenlicht is de veiligheidsdraad ondoorzichtig en doorlopend en vindt men er over de hele lengte de vermelding « 100 F » op terug.

6. Verborgene beeld

In de rechthoek verschijnt het cijfer 100 als men het biljet op ooghoogte lichtjes schuin houdt in de richting van het licht. Naargelang van de positie van het biljet is het cijfer helder of donker gekleurd.

7. Microtekst

In de witte rand van het watermerk zijn aan beide zijden van het biljet minuscule teksten gedrukt, die met een vergrootglas leesbaar worden. Elders komen de waarde in cijfers (recto) en in letters (verso), in zeer kleine karakters voor.

8. Onder ultraviolet licht

Onder UV-licht vallen sommige blauwe en gele motieven aan de keerzijde sterk op. De veiligheidsdraad wordt groenachtig en over het biljet liggen rode, groene en blauwe vezeltjes verspreid.

Wat ...

... met een biljet dat uit de omloop genomen is ?

Alle biljetten die de Nationale Bank van België na 1944 heeft uitgegeven, blijven aan haar loketten inwisselbaar.

... met een beschadigd biljet (verbrand, verkleurd...) ?

Wendt u zich tot de Nationale Bank van België. Belangrijk is dat u alle restanten meebrengt. Wat van het biljet overblijft, wordt dan gratis onderzocht door deskundigen die er een waarde aan toekennen.

Voor meer informatie ...

... over de geschiedenis van het geld of over het ontstaansproces van een bankbiljet, kunt u steeds een afspraak maken voor een gratis rondleiding in het Museum van de Nationale Bank van België (02/221.22.06), Wildewoudstraat 9, te 1000 Brussel.

De stoutmoedigheid van James Ensor

© SABAM 1995

Zelfportret met bloemenhoed
Stedelijk Museum voor Schone Kunsten, Oostende

James Ensor, schilder, tekenaar, etsenaar en componist, wordt thans geëerd als een genie.

Hij is geboren te Oostende op 13 april 1860. Zijn ouders hebben een winkeltje met curiosa; de herinnering eraan zal zijn werk sterk beïnvloeden. Reeds op zeer jonge leeftijd begint hij te schilderen en te tekenen, daartoe aangemoedigd door zijn vader die hem enkele lessen laat volgen bij twee oude Oostendse schilders. Wanneer hij 17 jaar is, gaat hij naar de Academie van Brussel, maar hij is opstandig en weinig geneigd zich naar de richt-

lijnen van zijn leraars te schikken. Na drie jaar verlaat hij die “school van kortzichtigen” en keert terug naar Oostende. Hij betreft daar een groot huis en richt de zolder ervan in als atelier. Het biedt hem een “magnifiek panorama” van de stad en het platteland. Vanaf 1880 schildert hij daar zijn eerste markante werken, zoals *De lampenist* en *Russische muziek*. Hij begint zich al vlug in artistieke kringen te bewegen en in 1884 is hij medestichter van de groep *De XX*, waartoe avant-garde kunstenaars behoren zoals Van Rysselberghe, Khnopff en Evenepoel. Hij exposeert regelmatig met deze groep en later (van 1894 tot 1914) met *La libre esthétique*, de opvolger ervan.

Ensor krijgt al snel steeds scherpere kritiek te verduren. Sommige van zijn thans meest befaamde werken, zoals *De oestereetster*, worden op officiële tentoonstellingen geweigerd. Overal stuit de kunstenaar op spot, kwade wil en onbegrip. Toch zijn er ook mensen, onder wie Emile Verhaeren, die het voor hem opnemen. Langzamerhand vindt zijn werk ingang bij de intellectuele elite en nadien bij de kunstliefhebbers. In 1929 wordt Ensor in de adelstand verheven. Deze officiële erkenning laat hem toe met het verleden af te rekenen. Hij overlijdt op 19 november 1949.

Zijn eerste werken worden gekenmerkt door een somber koloriet en een rijke en overdadige verflaag. Ze getuigen nog van verschillende invloeden, meer bepaald die van Manet, Degas en de symbolisten. Vanaf 1883 wordt het palet van Ensor helderder

© SABAM 1995

De badkoets op het strand
Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Antwerpen

en worden de kleurtonaliteiten hevig en expressief, terwijl zijn persoonlijkheid en originaliteit tot ontplooiing komen. Ensor is sindsdien geobsedeerd door de zoektocht naar en de weergave van het licht. Hij gooit alle conventies overboord en elk nieuw schilderij getuigt van picturaal meesterschap wars van traditionele technieken.

Naast stillevens en landschappen schildert Ensor ook maskers, skeletten, interieurs en onderwerpen uit het leven van Christus die doordrongen zijn van opstandigheid en een aangeboren voorliefde

voor de farce. Hij gebruikt ook graag zichzelf als model. Moeiteloos maakt hij schilderijen, etsen en tekeningen waarin hij zichzelf ten tonele voert met de gelaatstrekken van Christus. De dood huist in zijn werken en hij gaat zelfs zover dat hij zichzelf als skelet portretteert. Hij beeldt zich ook af in het gezelschap van zijn familie, zijn vrienden en zijn tijdgenoten of omringd door demonen.

Maskers verschijnen in zijn werk vanaf 1883 (*De geërgerde maskers*). Hiervoor zoekt hij zijn inspiratie in het carnaval. Iedereen weet dat hij het fameuze “Bal van de dode rat”, het orgelpunt van de Oostendse carnavalsfeesten, ten zeerste bewonderde. Maskers bieden hem vooral de mogelijkheid zijn fantasieën en angsten uit te drukken. Zij verbergen immers het gelaat en laten achter een vrolijk uiterlijk allerlei vrijheden toe.

Met elk werk stort Ensor ons in een fantastisch universum dat het surrealisme aankondigt, waardoor hij als één van de grote voorlopers van de moderne kunst kan worden beschouwd, samen met Cézanne, Van Gogh en Gauguin. Hij geniet thans internationale faam: zijn beroemdste werk, *De intrede van Christus in Brussel* (1888), is te vinden in de verzameling van het J. Paul Getty Museum in Malibu (USA).

James Ensor heeft niet alleen de XIXde maar ook de XXste eeuw sterk beïnvloed. Zijn unieke persoonlijkheid is zonder weerga.

De zonderlinge maskers Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, Brussel

© SABAM 1995

Men vindt het oeuvre van Ensor in alle grote musea ter wereld; de meest volledige verzamelingen zijn te bezichtigen in Antwerpen (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, tel. 03/238.78.09) en in Brussel (Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, tel. 02/508.32.11). Oostende is niet alleen een badplaats; het is tevens

de stad waar James Ensor woonde. Het huis van de Meester, waarin aandenkens van de schilder en reproducties van zijn belangrijkste werken zijn samengebracht, is voor het publiek toegankelijk (tel. 059/50.25.75). Een aantal doeken zijn te bewonderen in het Oostends Stedelijk Museum voor Schone Kunsten (tel. 059/80.53.35).